DE OUDE Dorpskern
CULTUUR * ERFGOED * LEEFBAARHEID

Kernpunten 88

In dit nummer: Veldzicht vernieuwd ✳ Meester Jan Lutgens ✳ 15 jaar Kunstklank

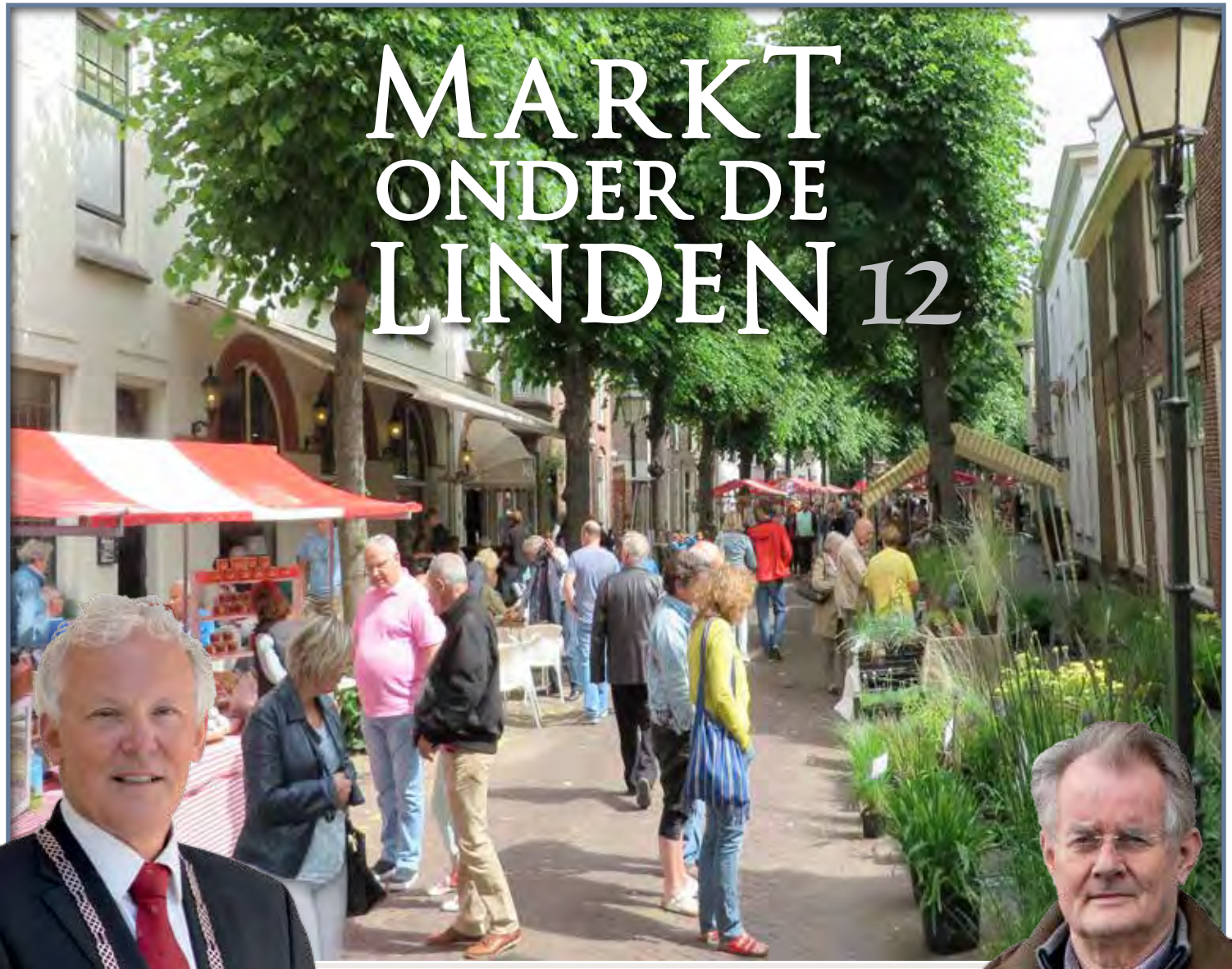

Markt onder de linden 12

6 Burgemeester Rijpstra juicht ieder initiatief toe

8 Kloosters en kruidentuinen in de kern

20 Jan Heus: leven in dienst van de samenleving

Nummer 88, 30e jaargang 2015 • € 2,95

glossy, corporate, kids, general interest, local & international magazines

BOOY
bureau ontwerpt
Parallel Boulevard 214c Noordwijk aan Zee 071 368 18 18

DRINKLAND

NEERLANDS
BEST GESORTEERDE
SLIJTERIJ/WIJNHANDEL

VINDT U AAN DE

MAARTEN KRUYTSTRAAT 24
2202 GX NOORDWIJK A/ZEE
TEL: 071 - 3612182

Bij Van Reisen Bouwmanagement & Advies bent u aan het juiste adres voor een breed aanbod aan diensten en adviezen op het gebied van de gebouwde omgeving. Of het nu gaat om bouw- of aankoopbegeleiding, om technisch beheer van vastgoed of om projectontwikkeling, wij staan graag voor u klaar. En of het nu de bouw van een dakkapel op uw woning betreft of de totaalbegeleiding van een uitgebreid woning- of utiliteitsbouwproject, wij bieden u onze uiterste zorg om tot een optimaal eindresultaat te komen.

Bouwkostenmanagement, de begeleiding van nieuwbouw-, (groot)onderhoud-, renovatie- en restauratieprojecten, meerjarenplanningen voor onderhoud en nog een groot aantal andere diensten behoren tot ons takenpakket.

De herontwikkeling van het Hof van Holland aan de Voorstraat in Noordwijk is een voorbeeld van de integratie van nieuwbouw in een historische context, met oog voor stedelijke en monumentale waarden, waarbij door het inpassen van een nieuwe functie behouden kan worden wat waardevol is.

VAN REISEN
BOUWMANAGEMENT & ADVIES

Van Reisen Bouwmanagement & Advies B.V.
's-Gravendijckseweg 39 | 2201 CZ Noordwijk | Postbus 97 | 2200 AB Noordwijk | Tel. 071-3623770 | Fax 071-3623114 | E-mail: info@vanreisen.nl | http://www.vanreisen.nl

Colofon, nummer 88
Kernpunten is een uitgave van vereniging De Oude Dorpskern te Noordwijk-Binnen.
ISSN 1384-377X

Bestuur:
Voorzitter
Paul de Vreede

Secretaris
Babs Cassee

Penningmeester en ledenadministratie
Hans van der Hoeven

Bestuurslid
Richard van Triest

Portefeuille Erfgoed en R.O.
Karel Reekers

Tuinencommissie
Josje van der Tonnekreek

Secretariaat:
De Oude Dorpskern
Postbus 364
2200 AJ Noordwijk
www.deoudedorpskern.nl

Eindredactie:
Babs Cassee
Paul de Vreede

Interviewers/redacteuren:
Kees Verweij
Helmus Wildeman
Dorine Holman
Harrie Salman
Michel van Dam
Jeroen Verhoog

Fotografie/Archiefmateriaal:
Monica Stuurop
Kees Verweij
Genootschap "Oud Noordwijk"
Nico van den Berg, Edgar de Vries,
Hans van der Hoeven (fotogroep X-65),
Huig van Duijn

Vormgeving:
Bureau Booy
Dirk-Jan Booij, Lieke van der Biezen

Van de voorzitter

Het afgelopen jaar is veel tijd gaan zitten in overleg met partijen in Noordwijk met als doel om de leefbaarheid te waarborgen;

- met de ontwikkelaars van het Hof van Holland (en gemeente) over parkeren.
- met de Gemeente over betere verkeerscirculatie en parkeren. Met de komst van een AH aan de Raadhuisstraat voorwaar geen opgeloste zorg.
- met het bestuur van de Oude Jeroen over meer cultuur en met nog meer partijen over het Jeroensplein als cultuurplein.
- met Noordwijk Marketing over meer zichtbaarheid van Noordwijk-Binnen en het updaten van wandel- en fietsroutes.
- met een gespecialiseerd adviesbureau en de gemeente over het evalueren/borgen van ons Beschermd Dorpsgezicht.

In de komende maanden zullen we hopelijk de resultaten gaan zien.

Algemene Leden Vergadering

De ALV is een niet weg te denken ontmoetingsmoment in het functioneren van onze vereniging. Vanzelfsprekend kwamen bovenvermelde actuele topics ter sprake op de ALV op 21 april.

Met name de bestaande parkeerzorgen in de kern en de straks te verwachten grotere parkeer- en circulatie-overlast en verkeersveiligheid bij de komst van een tweede grote supermarkt stonden garant voor veel emotie onder de leden. In het bestuur is Karel Reekers benoemd als portefeuillehouder Erfgoed en R.O. Ellen van Steenbergen is teruggetreden. Mooi is dat zij het stokje van Marga Salman gaat overnemen om de Pompoenenmarkt op het Florahof te organiseren.

Na de pauze hield burgemeester Jan Rijpstra een gloedvol betoog over zijn hobby sport en geschiedenis, met als titel *"Voor sport, mijn vaderland en Oranje"*.

Cultureel Erfgoed in Noordwijk

Tussen de vijf cultureel erfgoed-instellingen - Genootschap Oud Noordwijk, Streekmuseum Veldzicht, Atlantikwall Museum, Kurt Carlsen en De Oude Dorpskern - is het laatste jaar intensief samengewerkt aan een gezamenlijk campagne om het erfgoed in Noordwijk meer te promoten. Sinds kort is ook Museum Engelandvaarders aangesloten.

Website: www.erfgoednoordwijk.nl

Eind mei is een nieuwe website life gegaan, waarin de nadruk ligt op het promoten van alle erfgoed-evenementen. Er is een beeldbank te vinden met fraaie plaatjes over erfgoed in allerlei vormen en ruimte voor publicaties en nieuws. Het is de bedoeling om ook andere partijen ruimte te bieden om hun cultureel erfgoed-weetjes te kunnen publiceren.

Folder: Er is een folder ontwikkeld om bij een zeer breed publiek aandacht te genereren voor het culturele erfgoed in Noordwijk, die wordt uitgezet bij alle hotels en conferentiecentra, Visitor Center Noordwijk a/d Grent, alle publieke instellingen en natuurlijk bij alle locaties en evenementen van de aangesloten clubs. De folder is ook bijgesloten bij deze editie van Kernpunten.

Paul de Vreede, voorzitter.

15 jaar geleden ontmoeten twee kunstenaars uit Noordwijk Binnen, Daniël Tavenier en Herma van Piekeren, respectievelijk beeldend kunstenaar en musicus, elkaar op het erf van Daniël Tavenier, waar Herma een appartementje bewoont.

15 jaar Kunstklank IN NOORDWIJK BINNEN

De oude kern een mooi decor voor cultuur

Het heerlijke Nachtlichtfestival in 2014 trok veel belangstelling.

Ze inspireren elkaar en besluiten de krachten te bundelen en samen mooie projecten te maken, waar beeldende kunst en muziek elkaar ontmoeten. Het moet een totaalkunstwerk worden. Theater en dans kunnen de uitstraling en dynamiek alleen maar vergroten en daarmee doet Martine Zeeman als theatermaker haar intrede.

Het doel is vooral om klassieke muziek voor een breed publiek toegankelijk te maken en zo de sociale betrokkenheid in het dorp te vergroten. “Het gaat er om dat je je eigen dorp en omgeving bijzonder maakt”, aldus Herma, inmiddels artistiek leider van Kunstklank. Het leidt tot een indrukwekkende reeks van concerten en voorstellingen in Noordwijk. Op het strand, in de duinen en vooral in de mooie oude kern van Noordwijk Binnen. Zo worden er in de Oude Jeroenskerk negen keer prachtige concerten gegeven, die altijd vergezeld gaan van bijzondere kunstuitingen, waardoor het inderdaad een verrassende totaalbeleving wordt. De meeste concerten worden gegeven in het kader van 4 en 5 mei - *‘Stilstaan, herdenken en beleven’* – en maken diepe indruk. Naast de grote totaalproducties op het strand, in de duinen en zelfs in een oud hotel, zoekt Herma weer naar de intimiteit in de oude kern van Noordwijk Binnen. Het leidt tot *“Verborgen Klanken”*, een serie kleine voorstellingen op bijzondere locaties, bijvoorbeeld in tuinen, op landgoederen, bij mensen thuis. In 2006, 2008, 2010 en 2012 worden er in Noordwijk Binnen en in 2014 ook daarbuiten (bijv. in Leeuwenhorst en op Noordwijk aan Zee) zo bijzondere voorstellingen gebracht, voorafgegaan door een historische rondwandeling, geleid door de gidsen, die dit al meer dan 35 jaar doen in Noordwijk Binnen. De avond eindigt in café Thomas met een drankje. Cultuur en historie hand in hand en een grote betrokkenheid van bewoners. Maar Herma is altijd op zoek naar vernieuwing. Een Nachtdicht festival in 2012 en een Nachtlichtfestival in 2014 laten zien dat zij nog steeds vol creatieve ideeën zit. Beide festivals vinden plaats rondom het Lindenplein, georganiseerd met behulp van vele vrijwilligers en bezocht door veel Noordwijkers.

Het gaat erom dat je je eigen omgeving bijzonder maakt

15 jaar Kunstklank heeft Noordwijk en vooral Noordwijk Binnen veel moois gebracht. Het dorp mag zich gelukkig prijzen met zulke creatieve en bevlogen mensen.

ZOMERFESTIVAL AAN ZEE

Van zaterdag 4 juli t/m zaterdag 1 augustus organiseert KunstKlank op het noorderstrand van Noordwijk het Zomerfestival aan Zee. Het speciaal hiervoor gebouwde KunstKlank Strandtheater is vijf weken lang dé plek voor een cultureel festival vol performances, muziek, theater, dans, kunst, natuur en bijzondere verrassingen. Elk weekend professionele voorstellingen door wekelijks wisselende ‘performers in residence’.

Tekst en foto’s: Ron Korbee.

Tekst ontleend aan het Jubileumboek Kunstklank 15 jaar, geschreven door Laura Vegter.

Najaarslezing over Maja van Hall

De najaarslezing van De Oude Dorpskern op vrijdag 13 november staat geheel in het teken van Noordwijks bekendste beeldhouwer Maja van Hall. In die periode loopt ook een duo-tentoonstelling in Museum Noordwijk van haar samen met Roesja Trimbos (4 okt t/m 27 maart 2016).

Torenklimmen weer vanaf 1 augustus

Na de renovatie van de Oude Jeroenstoren start het Torenklimseizoen weer op zaterdag 1 augustus en duurt tot de laatste zaterdag in oktober. Openingstijden van 12.00-16.00 uur.

Opening seizoen Historische Rondwandelingen

De officiële opening van het Rondwandelings-seizoen wordt gedaan door burgemeester Rijpstra op dinsdagavond de 23e juni om 19.30 uur.

Het gehele college van B&W doet mee! De rondwandelingen vinden plaats op de dinsdagavonden vanaf 16 juni t/m 18 augustus.

Zomer 2015
Culturele Agenda Noordwijk Binnen

dinsdag	2	juni	12.30	**Lunchconcert Isabel Delemarre en Jaco van Leeuwen, sopraan en orgel**	3)
zaterdag	6	juni	12.00-16.00	**Jeroensmonumenten open**	5)
zaterdag	13	juni	10.00-17.00	**Markt onder de Linden**	1)
zaterdag	13	juni	9.30-17.30	**Korenfestival St Jeroenskerk**	2)
zaterdag	13	juni	10.00-17.00	**Tuinenmarkt voorstellingen LESS door ZEEP**	6)
zondag	14	juni	11.00-17.00	**Markt onder de Linden**	1)
zondag	14	juni	12.00-16.00	**Jeroensmonumenten open**	5)
zondag	14	juni	10.00-17.00	**Tuinenmarkt voorstellingen LESS door ZEEP**	6)
dinsdag	16	juni	19.30-21.30	**1e Historische Rondwandeling**	1)
zaterdag	20	juni	12.00-16.00	**Jeroensmonumenten open**	5)
dinsdag	23	juni	19.30-21.30	**Officiele opening seizoen Historische Rondwandelingen**	1)
zaterdag	27	juni	12.00-16.00	**Jeroensmonumenten open**	5)
zondag	28	juni	Matinee	**Zondag Matinee door ZEEP in Theaterhuis**	6)
dinsdag	30	juni	19.30-21.30	**Historische Rondwandeling**	1)
zaterdag	4	juli	12.00-16.00	**Jeroensmonumenten open**	5)
dinsdag	7	juli	19.30-21.30	**Historische Rondwandeling**	1)
donderdag	9	juli	20.15	**Dick Sanderman, orgel**	3)
zaterdag	11	juli	12.00-16.00	**Jeroensmonumenten open**	5)
dinsdag	14	juli	19.30-21.30	**Historische Rondwandeling**	1)
donderdag	16	juli	20.15	**Kees van Eersel, orgel**	3)
zaterdag	18	juli	12.00-16.00	**Jeroensmonumenten open**	5)
dinsdag	21	juli	19.30-21.30	**Historische Rondwandeling**	1)
donderdag	23	juli	20.15	**Uitvoering Hohe Messe J.S. Bach door Vocaal Ensemble MUSA**	3)
zaterdag	25	juli	12.00-16.00	**Jeroensmonumenten open**	5)
dinsdag	28	juli	19.30-21.30	**Historische Rondwandeling**	1)
donderdag	30	juli	20.15	**Lidia Ksiazkiewicz (Straatsburg) m.m.v. Anton Doornheim, orgel**	3)
zaterdag	1	aug	12.00-16.00	**Jeroensmonumenten open; opening seizoen Torenklimmen**	5)
dinsdag	4	aug	19.30-21.30	**Historische Rondwandeling**	1)
donderdag	6	aug	20.15	**Aart de Kort, orgel**	3)
zaterdag	8	aug	12.00-16.00	**Jeroensmonumenten open**	5)
dinsdag	11	aug	19.30-21.30	**Historische Rondwandeling**	1)
donderdag	13	aug	20.15	**Erwin Wiersinga, orgel**	3)
zaterdag	15	aug	12.00-16.00	**Jeroensmonumenten open**	5)
zondag	16	aug	17.00	**Jeroensvespers, St Jeroenskerk**	4)
dinsdag	18	aug	19.30-21.30	**Laatste Historische Rondwandeling**	1)
donderdag	20	aug	20.15	**Jaco van Leeuwen, orgel**	3)
zaterdag	22	aug	12.00-16.00	**Jeroensmonumenten open**	5)
zaterdag	29	aug	12.00-16.00	**Jeroensmonumenten open**	5)
vrijdag	11	sept		**ZEEP Klassendag voor Monumentendag**	6)
zaterdag	12	sept	10.00-17.00	**Pompoenenmarkt op het Florahof**	1)
zaterdag	12	sept		**Open Monumentendag**	
zondag	27	sept	15.00	**Academie voor Muzikaal Talent**	3)
zondag	27	sept	Matinee	**Zeep aan Zee in Theaterhuis**	6)

MEER INFO: 1) www.deoudedorpskern.nl
2) www.korenfestivalnoordwijk.nl
3) www.knipscheerorgel-noordwijk.nl
4) facebook.com/pages/schola-gregoriana-noordwijk
5) Beide Jeroenskerken open van 13.00-16.00
5) Beklimmen Oude Jeroenstoren vanaf 1 aug 12.00-16.00 (zie ook 1))
6) www.zeepaanzee.nl

Kernpunten

Jan Rijpstra is sinds 17 december 2014 onze nieuwe burgervader nadat hij zes jaar in Zwitserland, in de buurt van Luzern, had gewoond. Voor die tijd was hij burgemeester van de fusiegemeente Tynaarlo in Noord-Drenthe en daarvoor Tweede Kamerlid voor de VVD, gemeenteraadslid in Meppel en Groningen én gymnastiekleraar. Wij spraken de burgemeester twee maanden na zijn aanstelling en ontmoetten een bevlogen man, vol ambitie en motivatie.

U hebt nogal wat omzwervingen gemaakt. Waarom besloot u om te solliciteren naar de functie van burgemeester?

'Van mijn moeder heb ik geleerd om niet af te wachten in het leven, maar zelf aan te pakken. Zo ben ik ook in de Tweede Kamer beland in 1994. Ik was gymnastiekleraar geweest en had van 1988 tot 1990 in de gemeenteraad van Groningen gezeten. In 1994 was ik lid van de raad van Meppel. Ik wilde daarna graag naar Den Haag en heb gesolliciteerd via de gebruikelijke procedures. Na drie periodes wilde ik wat anders, maar wél in het openbaar bestuur. De burgemeesterspost in Tynaarlo vanaf 2005 heb ik

*'Ik juich ieder **initiatief** toe'*

beslist niet via de familiebanden bemachtigd (mijn opa was burgemeester, net als een oom van mij), maar ik heb ook daar gewoon op gesolliciteerd. Het was direct raak. Achteraf gezien had ik een sabbatical moeten nemen, want het leven verandert behoorlijk bij zo'n overstap. Zeker omdat mijn vrouw Caro ook haar draai moest vinden in Noord-Drenthe. Na drie jaar hebben we uiteindelijk besloten om naar het buitenland te gaan. "De liefde voor Caro gaat boven Tynaarlo", zei ik bij de aankondiging van mijn vertrek. En zo kwamen we in Zwitserland terecht. We hebben er met veel plezier gewoond en eigen ondernemingen opgebouwd, maar ik kon mijn ei daar niet goed kwijt. In Nederland had ik nog wat bestuursfuncties aangehouden en ik verlangde terug naar het openbaar bestuur. Na veel gesprekken hebben we besloten dat ik weer zou solliciteren naar een burgemeesterspost. De rest is geschiedenis.'

Tekst: Dorine Holman. Fotografie: Monica Stuurop.

Kunnen we de omgeving van de Voorstraat weer verlevendigen?

Waarom Zwitserland en daarna Noordwijk?

'Caro en ik hebben elkaar op latere leeftijd weer ontmoet. We kenden elkaar van vroeger en toen ik haar na 25 jaar – na mijn scheiding – weer tegenkwam sloeg de vlam direct over. In 2002 zijn we getrouwd. Ze heeft dus de overstap van de Tweede Kamer naar Tynaarlo voluit meegemaakt. Toen we elkaar leerden kennen werkte zij als fysiotherapeut in Zwitserland. Ze is voor mij naar Nederland gekomen én meegegaan naar Drenthe. Zij nam hier en daar wel waar, maar verlangde weer naar een eigen praktijk. Dus toen we in Rotkreuz iets moois vonden was het voor mij vanzelfsprekend om mijn baan op te zeggen, zij had dat tenslotte ook voor mij gedaan. We hebben daar ook nog een fitness revalidatiecentrum opgezet en een goede tijd gehad. Maar ik bleef een Auslander. Toen ik op zoek ging naar een burgemeesterspost kwam op een gegeven ogenblik Noordwijk voorbij. We hebben hier in de zomer van 2014 incognito rondgebanjerd en veel mensen gesproken om een beeld te krijgen. Het voelde voor ons beiden direct goed. De beslissing om te solliciteren was dan ook snel genomen.'

'De beslissing om te solliciteren was snel genomen.'

Hoe beziet u de ontwikkelingen in Noordwijk aan Zee en Noordwijk-Binnen?

'Het college bestaat uit zes personen. We kunnen alleen goed functioneren als we als team opereren, waarbij ik ten dienste sta van de wethouders. Bij lastige vraagstukken wil ik behulpzaam zijn en stimulerend optreden. We hoeven niet geheimzinnig te doen over het feit dat er moeilijke dossiers op tafel liggen op het vlak van bijvoorbeeld Ruimtelijke Ordening en Verkeer. Er werd en wordt in Noordwijk veel ondernomen, maar ook veel geprocedeerd. Te veel naar mijn smaak. In mijn nieuwjaarstoespraak heb ik daar al aan gerefereerd. Dat zou ik graag willen slechten, hoewel ik me realiseer dat mijn voorgangers die ambitie ook hadden.'

'Maar ook de verantwoordelijkheid tussen politiek en burger is een punt. Neem als voorbeeld de pleinen in Noordwijk. Welke functie moeten die hebben? Is het een ontmoetingsplek voor bijvoorbeeld kunst en cultuur? Of is het een veredelde parkeerplaats, zoals nu met het Kerkplein van de Oude Jeroenskerk? Is het aan de burger of aan de raadsleden om hier initiatief in te nemen? Hoewel er een groot aantal verenigingen zoals De Oude Dorpskern (DOD) is, denk ik dat zij niet zomaar namens 'de bewoners' een standpunt kunnen innemen. We moeten zoiets verder onderzoeken en praten met bewoners en andere belanghebbenden. Denk aan de Voorstraat en het Lindenplein. Vroeger was de Voorstraat een aantrekkelijke winkelstraat. Kunnen we die omgeving nu weer verlevendigen? Bijvoorbeeld door het organiseren van meer evenementen. En wat zou daarvoor nodig zijn? Op dat vlak juich ik ieder initiatief toe. En dat vind ik het mooie van DOD, zij staat niet alleen voor het behoud van het historisch dorpsbeeld, maar ook voor de leefbaarheid voor bewoners en het optimaliseren van het ondernemersklimaat.'

En wat hebt u zich voorgenomen met betrekking tot opdrachten over regiovorming?

'Laat ik daar helder over zijn. Ik zie geen noodzaak tot samenvoeging, en dus schaalvergroting. Er is hier in het dorp voldoende te doen. Er is echter één voorwaarde: de democratische controle moet gewaarborgd blijven. Er wordt aan bestuurders getrokken, ook vanuit de provincie. Ik zoek naar overeenkomsten en wil samenwerken waar kan worden samengewerkt. Bijvoorbeeld op het vlak van gebiedsontwikkeling, bollenvelden en bereikbaarheid. Verder niet, en zeker niet samenvoegen om samen te voegen.'

Johannes (Jan) Rijpstra is geboren in Gouda op 15 juli 1955. Hij bezocht de Academie voor Lichamelijke Opvoeding in Groningen. Van 1988 tot 1990 zat hij voor de VVD in de gemeenteraad van Groningen en in 1994 in de raad van Meppel. In datzelfde jaar stapte hij over naar de Tweede Kamer waar hij zich bezig hield met onderwijs, cultuur, wetenschappen, volksgezondheid, welzijn en sport. Medio 2005 werd hij benoemd als burgemeester van de gemeente Tynaarlo waar hij tot 2008 aanbleef. Bestuurlijke ervaring in de sport deed hij o.a. op als voorzitter van de Nederlandse honk- en softbalbond (KNBSB), bestuurslid van de Vereniging Sport en Gemeenten (VSG), lid van de raad van commissarissen Sport Drenthe en voorzitter van het platform sport en ontwikkelingssamenwerking. Ook was hij voorzitter van Edventure, de landelijke koepel van schoolbegeleidingsdiensten. Sinds 2010 is hij voorzitter van de Koninklijke Vereniging voor Lichamelijke Opvoeding (KVLO) en vanaf 2014 voorzitter van de Dutch Don't Drown Foundation. Sinds 17 december 2014 is hij burgemeester van Noordwijk en hiervan afgeleid is hij voorzitter van de KNRM afdeling Noordwijk, vicevoorzitter van KIMO Nederland-België (vereniging van kunstplaatsen), lid bestuur van Holland Space Cluster en lid van het ESTEC Joint Consultive Committee.

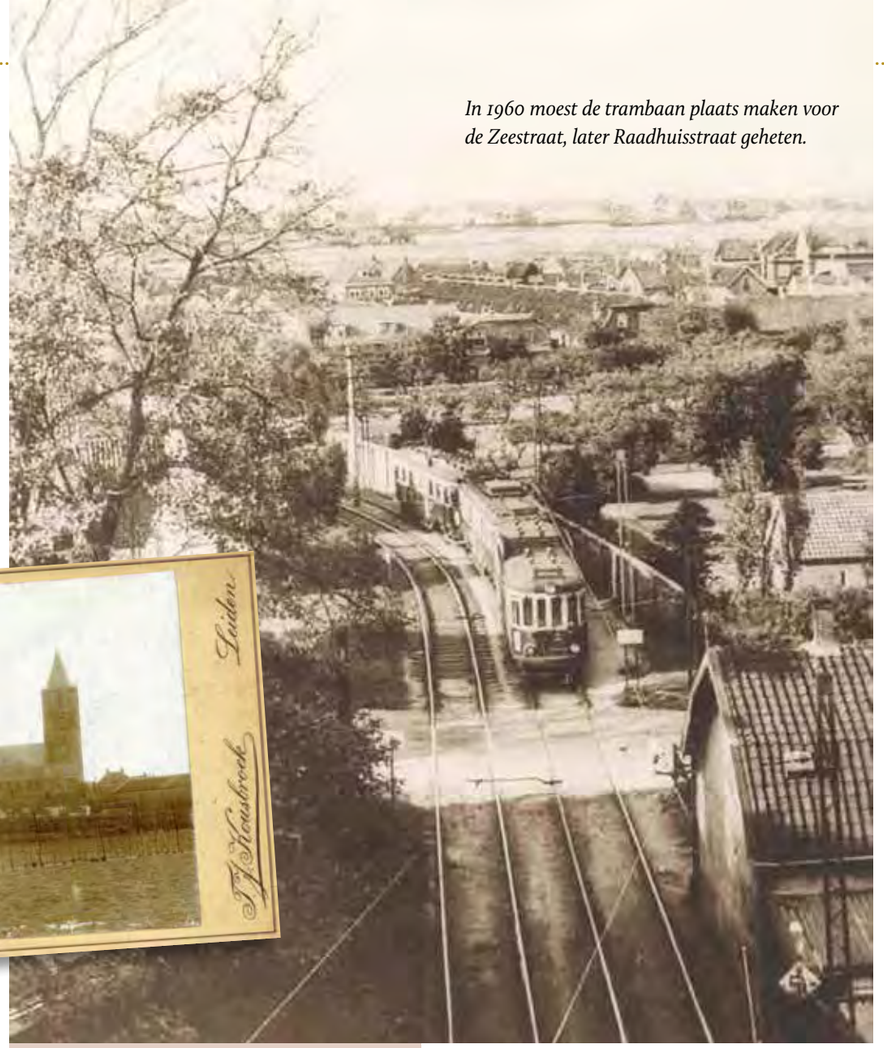

In 1960 moest de trambaan plaats maken voor de Zeestraat, later Raadhuisstraat geheten.

Rond 1910 verscheen de electrische trambaan, daarmee verdwenen de laatste resten van het St. Barbara Klooster

Gezicht op de Oude Jeroenskerk gezien vanaf de Wilhelminastraat

Wie via de Van Limburg Stirumstraat langs de Oude Jeroenkerk rijdt, kan nauwelijks bedenken, wat zich hier in de afgelopen eeuwen heeft afgespeeld. Recht tegenover de Oude Jeroen torent het Digroscomplex hoog boven de omgeving uit. Even verderop ligt het nieuwe complex van het Woonzorgcentrum Jeroen, dat onlangs nog ingrijpend werd gerenoveerd.

Tekst en beeld: Kees Verweij

Het kasteel dat vermoedelijk rond 836 door de Noormannen werd verwoest

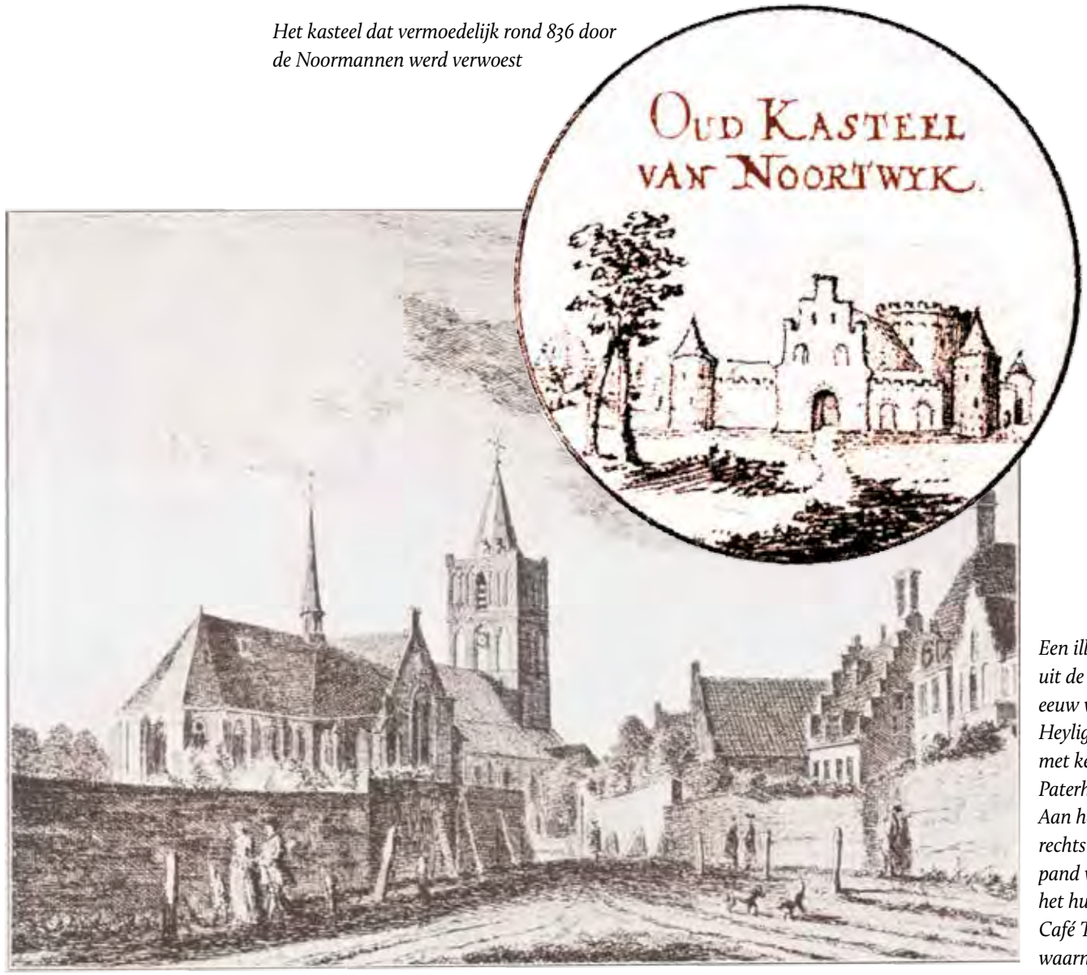

Een illustratie uit de 18e eeuw van de Heyligen Wegh met kerk en het Paterhuis. Aan het einde rechts is het pand van het huidige Café Thomas waarneembaar.

EENS DE TROTS VAN NOORD WIJK BINNEN:

Kastelen, kloosters en kruidentuinen

Direct ten noorden ligt het Raadhuis, dat ook nog geheel werd gerenoveerd en fors met nieuwbouw werd uitgebreid. Kortom: een stokoude kerk te midden van nieuwe buren. Of het nieuwe geheel geslaagd is, daar zijn de meningen nogal verdeeld over. Dit wordt nog eens versterkt door een overvloed aan dikke betonnen palen langs de wegen, die het geheel een grimmig uiterlijk geven. Zo is het zeker in het verleden niet geweest.

Een kasteel in Noordwijk?

Wat er wel precies was omstreeks de middeleeuwen is moeilijk te zeggen. Een duidelijke poging is gedaan door Kornelis van Alkemade, een kroniekschrijver uit de 18e eeuw, die in zijn handschrift zelfs een afbeelding van het kasteel van Noordwijk heeft weergegeven. Daarbij geeft hij het volgende aan: “Tis een algemeen gevoelen, dat alhier tot Noortwyck gestaan heeft een Burg off Kasteel, tot veilige toevlugt van de Landsaaten dezer Landstreek, welke van de Noormannen omtrent deze tyd (anno 836) verwoest is”. Als er ooit sprake geweest zou zijn van een kasteel dan zou het in de nabijheid van deze kerk hebben moeten staan. Het is echter hoogst twijfelachtig of hier ooit een dergelijk verdedigingswerk heeft gestaan, want er zijn nimmer sporen gevonden.

Het Barbaraklooster werd bestemd voor de Zusters Franciscanessen

Het Barbaraconvent sedert 1430

Wel zijn er sporen gevonden, die uit de latere middeleeuwen stammen. Deze zijn vooral terug te voeren tot het zg. Barbaraconvent, dat hier ongeveer aan de overzijde van de Van Limburg Stirumstraat heeft gestaan. Dankzij verschillende geschriften, rekeningen e.d. kunnen we ons een beeld vormen van het klooster, zoals het er toen ongeveer uitgezien moet hebben. Het klooster werd omstreeks 1430 gesticht door een van de plaatselijke heren, nl. Frank van Boekhorst. Het werd bestemd voor de Zusters Franciscanessen.

Brand omstreeks 1450 en daarna de Reformatie

Lang heeft dit klooster niet mogen bestaan, want omstreeks 1450 werd Noordwijk geteisterd door een hevige brand waarbij vele woningen, de kerk en andere gebouwen verloren gingen. ➤

Kernpunten

Dorpshuis de Kuip bood onderdak aan diverse verenigingen

De fundamenten van het oude klooster kwamen bloot te liggen bij de bouw van de Digros/Dirk.

Dorpshuis De Kuip verscheen op de plek waar de oude kloostergebouwen stonden. Er tegenover verrees de eerste versie van bejaardentehuis St jeroen.

Het Sint Jeroensgesticht werd in 1914 geopend.

Frank van Boekhorst was de zusters zo goed gezind, dat hij aanstonds overging tot de stichting van een nieuw kloostercomplex met moes- en kruidentuin. De zusters konden voor een belangrijk deel in hun eigen onderhoud voorzien. Ze beschikten over landerijen, die ze verpachtten, en verder hielden ze zich bezig met spinnen en weven. Ook waren zij werkzaam in de moes- en kruidentuin en de opbrengst hiervan wisten zij voor een belangrijk deel te verhandelen. Zo is o.a. een rekening bekend van de levering van lavendel. Ruim een eeuw later was het met dit kloostercomplex gebeurd. Bij de intrede van de reformatie in Noordwijk waren de zusters gedwongen het klooster te verlaten om daar nimmer meer terug te keren.

Inval van de Spanjaarden in 1571

In 1571 vielen de Spanjaarden Noordwijk binnen en betrokken daar onder meer het Barbaraklooster. Ze hielden daar zodanig huis, dat de zusters tijdelijk de wijk moesten nemen. In 1572 keerden zij voor even terug, maar moesten daarna, zoals gezegd het klooster definitief verlaten. Kennelijk heeft het kloostercomplex - wat er nog van over was - lange tijd daarna leeggestaan of werd het in de tussentijd nog voor andere doeleinden gebruikt. Door de oorlogshandelingen lag daarna het klooster “in zijne puijnhoop genoegzaam bedolven en als een wildernis verlaten, onbewoonbaar voor menschen en alleen gebruickt werdende tot een beeste- en paardestal”.

Het Paterhuis en de vele bezitters

In 1578 werd aan de Staten van Holland gevraagd enkele gebouwen te mogen afbreken en daarna dit materiaal elders te gebruiken voor het herstel van kerken. Dit gebeurde o.a. bij de kerk van Rijnsburg. Het duurde nog tot 1639, voordat het resterende deel van het klooster met de daarbij behorende bezittingen geveild werd. Een van de kopers was de Remonstrantse gemeente, die een van de bijgebouwen kocht.

De kloostertuinen werden verkocht aan diverse particulieren en zo kwam de befaamde familie Stegerhoek in beeld, die lange tijd de teelt van kruiden beoefende en Noordwijk in dit opzicht tot grote bloei bracht.

Familie Stegerhoek beoefende lange tijd de kruidenteelt

Een gedeelte van het kloostercomplex had namelijk de godsdienstoorlog en de daaruit voortvloeiende verwoestingen doorstaan. Dit was het zg. Paterhuis, zo genoemd omdat hier de pater was gehuisvest, die was aangesteld voor de geestelijke verzorging van de zusters. Dit huis werd dus in 1639 door de remonstrantse gemeente gekocht en geschikt gemaakt voor de eredienst.

Paterhuis werd synagoge (19e eeuw)

In de 19e eeuw werd het Paterhuis verkocht en de remonstrantse gemeente zocht daarna aansluiting bij de remonstrantse gemeente te Leiden. Na deze verkoop heeft het Paterhuis tot 1857 als synagoge dienst gedaan, totdat de Joodse gemeente een schuur van Gijs Parijs aan het begin van de Voorstraat betrok. Hier heeft de synagoge tot 1882 bestaan. Rond 1910 viel uiteindelijk het doek voor dit laatste restant van het oude Barbaraklooster. Als gevolg van de uitbreiding van het parcours van de elektrische tram moest helaas het Paterhuis wijken. Niet lang daarna reden de elektrische trams over de plek, waar het Paterhuis en de overige kloostergebouwen hadden gestaan. Ook de elektrische tram was maar van betrekkelijk korte duur. Zij verdween in 1960, waarna het tramtracé werd vervangen door de Zeestraat (thans Raadhuisstraat).

Dorpshuis De Kuip

Eind jaren 70 verscheen een markant gebouw ongeveer op de plek, waar een deel van de oude kloostergebouwen hadden gestaan. Dit was het Dorpshuis De Kuip, dat in de plaats kwam van het bescheiden houten parochiegebouw “Het Juvenaat” aan de Van Limburg Stirumstraat. Het gebouw bood aan verschillende verenigingen een passend onderdak, maar de theaterzaal was veel te klein en werd daarom nauwelijks gebruikt. Uiteindelijk werd het rond 2008 afgebroken om plaats te maken voor de nieuwe Digrosvestiging, appartementen en een parkeergarage. Bij de aanleg verrichtte men uitvoerig archeologisch onderzoek en er werden o.a. muurresten van het oude klooster blootgelegd. Tevens ontdekte men een begraafplaats waar het gebeente van een 30-tal kloosterzusters werd aangetroffen. Zij werden naderhand opnieuw begraven op het R.K. Kerkhof aan de Gooweg.

Van ‘Gesticht’ naar ‘Woonzorgcentrum’

Aan de hand van onderstaande loftuitingen kunnen we ons een beetje voorstellen hoe mooi het hier ten westen van de Oude Jeroenkerk geweest moest zijn. Aan het begin van de 20e eeuw begon de teelt van kruiden belangrijk af te nemen en werd een groot gedeelte van deze eertijds befaamde kwekerij verkocht aan het R.K. Kerkbestuur, die een aantal jaren daarna een groot bejaardenhuis liet oprichten, dat in 1914 onder de naam St. Jeroensgesticht feestelijk werd geopend. Nadien is het een tweetal malen geheel vernieuwd en uitgebreid en staat nu bekend onder de naam Woonzorgcentrum Jeroen.

De kruidenteelt in de voormalige kloostertuinen kwam tot grote bloei.

ONTWIKKELING VAN DE KRUIDENCULTUUR

Bij de veiling van 1639 werden de kloostertuinen in gedeelten aan verschillende particulieren verkocht. Onder de gegadigden bevond zich ook de familie Stegerhoek, die zich daar toelegde op de beoefening van de kruidenteelt. De familie Stegerhoek behoorde weliswaar niet tot de eerste kruidentelers in Noordwijk, maar wisten wel de kruidenteelt in Noordwijk tot grote bloei te brengen. Onze befaamde dorpsdichter Jacobus van der Valk gaf in 1748 hiervan de volgende indruk, toen hij de Oude Jeroenkerk verliet:

'k Verkies veel liever Noordwyks Hoven.
Koomt! Treën wy hier ten Noorden uit,
Den Kerkhof af, om door den Ooster–
Ingang van 't eertyds Nonnen Klooster,
By Boom, en Blad, en Bloem, en Kruit
Aldaar geplant, u te geleiden.
Ziet! Hofman opent zelf de deur,
Terwyl een aangename geur,
Alöm voor ons zich koomt verspreiden.
O Hemel! In wat Paradys
Geleid hy ons, vol frissche reuken!
O! wilt gú eens te recht vermaken,
en met uw neus hier gaan te gast,
Treed toe, daar die Lavendel wast.
Begeert uw tong iets zoets te smaken?

Wat kiest u?

De Oude Dorpskern is een bloeiende vereniging, die opkomt voor de belangen op het gebied van cultuur, erfgoed en leefbaarheid in de oude kern. Hoe meer leden we hebben, hoe sterker we staan. Als lid krijgt u twee maal per jaar het blad Kernpunten in de bus. Het lidmaatschap is slechts € 15.- per jaar. Een aantrekkelijk welkomstgeschenk ligt voor u klaar.

Breng een lid aan en kies het welkomst-geschenk

De meeste nieuwe leden van de vereniging worden aangebracht door leden die al langer lid zijn. Maak iemand in uw omgeving lid van onze bloeiende vereniging en dan ontvangt u het aantrekkelijke welkomst-geschenk.

GRENZELOZE ALLURE:

MARKT ONDER DE LINDEN

De sfeervolle tuinmarkt in het hart van de oude Noordwijkse dorpskern krijgt dit jaar een internationaal tintje. Producten en lekkernijen uit alle windstreken zullen, naast het vertrouwde groen en mooie lifestyle-producten, de Voorstraat en het Lindenplein vullen.

Noordwijk scoorde onlangs in een rapport van de wereldwijde organisatie 'Green destinations' heel hoog op de lijst van Europese groene bestemmingen. De tweede plaats na de Azoren! De hoge score komt onder andere door de 'Quality Coast Award Gold 2014'. Op de website van 'Quality Coast' wordt ook 'Market under the Linden-trees' genoemd. En daar zijn we best een beetje trots op:

'Each year a large flower market is organized in the centre of Noordwijk-Binnen, around the Linden-trees square. They sell plants, flowers, life-style and special food products. You can also walk a tour along a selection of gardens in the village.'

Tijdens de Markt onder de Linden vindt u bij de pomp op de kruising Lindenplein en Voorstraat, de kraam van de Vereniging De Oude Dorpskern. Informatie over de markt, de open tuinen, de muziek en de kunst, is daar te verkrijgen. Nieuw dit jaar is de verkoop van verzilverde 'Oude Dorpskern-theelepeltjes' (met de dorpspomp op de punt), het 'Bins Bittertje' en ansichtkaarten met afbeeldingen van de Markt onder de Linden. Onze vrijwilligers helpen u graag verder!

Voor de zevende keer Korenfestival Noordwijk!

Op zaterdag 13 juni 2015 vindt in de RK St. Jeroenskerk voor de zevende keer het Korenfestival Noordwijk plaats. Dit evenement, dat om het jaar wordt gehouden, valt ook dit keer samen met de eerste dag van de jaarlijkse Markt onder de Linden. Het festival wordt om 09.45 uur door burgemeester J. Rijpstra geopend.

Er treden daarna in blokken van 20 minuten maar liefst 17 koren op. Zoals vanouds zijn koren uit Noordwijk op het festival goed vertegenwoordigd. Er zijn ook koren uit andere plaatsen zoals Voorschoten, Den Haag, Rotterdam, Meppel en zelfs een heel bijzonder koor uit Engeland! Wie van koormuziek houdt, kan door het gevarieerde aanbod de gehele dag aan zijn trekken komen. De toegang is gratis. Om 17.15 uur wordt het Korenfestival Noordwijk met een gezamenlijk lied door alle deelnemers afgesloten.

Het Korenfestival biedt tevens een platform voor een goede-doelorganisatie. Dit keer is dat het Willem-Alexander Kinderfonds, een organisatie die zich inzet voor kinderen die in het LUMC in Leiden zijn opgenomen.

Meer informatie over het korenfestival is te vinden op www.korenfestivalnoordwijk.nl.

Zondag 14 juni Open Kerk

Op de tweede dag van de Tuinmarkt op zondag 14 juni is de St. Jeroenskerk ook open. Ook dan zullen er optredens van verschillende koren zijn.

Kunst in de Oude Jeroen, tijdens de Markt onder de Linden

De Protestantse Gemeente Noordwijk verzorgt ook dit jaar weer een prachtige kunstexpositie met een bijzondere combinatie van haiku's en tanka's van de Noordwijkse dichter Abel Staring met beeldende kunst.

De gedichten zijn gemaakt bij de kunstwerken, of andersom. De kunstenaars die meewerken aan dit project zijn Daniel en Carolien Tavenier, Noordwijks kunstatelier Paspartoe en Marlies Scheltens.

Kernpunten

Jan Heus: in dienst van de samenleving

Na jaren van 'externe' Noordwijkers van het Jaar viel deze eretitel over 2014 een echte Noordwijker ten deel. En iedereen gunde het Jan Heus van harte. Nu, vijf maanden na deze uitverkiezing, vraag ik hem of het winnen van de prijs hem iets heeft gedaan.

Tekst: Helmus Wildeman. Fotografie: Nico van den Berg.

JAN EN JOKE GERIDDERD

Bij de jaarlijkse lintjesregen op 24 april j.l. kregen zowel Jan als zijn vrouw Joke een Koninklijke Onderscheiding. Beiden van harte proficiat!

Noordwijker van het Jaar 2014 en in 2015 Ridder in de orde van Oranje-Nassau

Jan voor de ingang van het Atlantikwall Museum, dat jaarlijks dik 6.000 bezoekers trekt.

'Het was natuurlijk wel leuk', zegt hij,' maar je wordt er geen ander mens door.' Dat is Jan Heus ten voeten uit; hij wil best gewaardeerd worden om wat hij allemaal doet, maar je moet je er niet op voor laten staan, is zijn mening.

Wie is deze Noordwijker die zijn hele leven, naast zijn werk, actief is geweest in vele verenigingen en organisaties? Een portret van een doener met visie.

Buitenman

Jan Heus is geboren in de Wilhelminastraat, waar hij nog steeds woont. Hij is de zoon van een Noordwijkse moeder en een Leidse vader. Zijn overgrootvader was zowel veldwachter, havenmeester, gemeentebode als marktmeester in Noordwijk.

Jan Heus voor de deur van zijn woning aan de Wilhelminastraat.

Als kleuter liep hij dagelijks met zijn vriendje Roel Goudriaan over het Dompad naar de Prins Hendrikweg naar de kleuterschool. Daarna zat hij op de Witte School die wat dichterbij was.

Als achtjarig jongentje was hij al actief met het plakken van aanplakbiljetten voor de jaarlijkse autotocht van de *'Ouden van Dagen'*. Dat maatschappelijk actief zijn heeft hem nooit meer losgelaten.

Jan was een jongen die graag buiten was en daardoor, volgens eigen zeggen, in het vervolgonderwijs niet zo'n goede leerling. Dat heeft hij trouwens later allemaal bijgespijkerd met avondopleidingen en cursussen. Ondertussen was hij actief bij de Zeeverkenners (nu Scouting Norvicus). Hij bleef dat tot 1975, toen hij daar als schipper afscheid nam.

Ook was hij een paar seizoenen strandwacht bij de Noordwijkse Reddingsbrigade, daar terechtgekomen na de zwemlessen bij mevrouw van Tilburg in het door de Duitsers gebouwde zwembad in het duin. En dan de bijbaantjes: hulpje bij groenteboer Augustinus en loodgieter ter Laak, bollenpeller en kanoverhuurder in de Jachthaven aan de van Berckelweg, vlakbij het clubhuis van Scouting Norvicus.

Douane

Van school gekomen begon Jan als administratief medewerker bij notaris Pasma. Tijdens zijn militaire diensttijd was hij telexist bij de Luchtmacht en gestationeerd bij de NATO in Tongeren. Hij werkte toen al in de grotten van Maastricht, niet wetend dat hij later in Noordwijk weer ondergronds actief zou zijn.

Zijn werkgever wilde dat hij in Rotterdam ging wonen, maar Jan bleef liever in Noordwijk

Na zijn diensttijd kwam Jan na een korte tijd op het Ministerie van Defensie terecht bij de Douanedienst die ressorteerde onder het Ministerie van Financiën. Daar heeft hij tal van functies bekleed: in de haven van Amsterdam, op Schiphol en vervolgens een verificateursopleiding in Rotterdam. Zijn werkgever wilde dat hij daar ging wonen, maar daar was Jan niet voor te vinden, inmiddels getrouwd met Joke van Kan, vader van twee zonen en verknocht aan Noordwijk. Wel ging hij zijn maatschappelijke verantwoordelijkheid weer niet uit de weg en werd hij bestuurslid van de Bond van Verificateurs.

Zijn specialisme kon hij later als douanetechnicus en importmanager bij IBM en later bij NedLoyd benutten, alvorens hij als zestigjarige geacht werd om met pensioen te gaan. Kom daar nu nog eens om!

Vrijwilliger en politicus

Al ver voor zijn pensionering was Jan actief in tal van organisaties en verenigingen. Zo is hij vanaf 1974 (!) actief als organisator van de collecte voor de Nierstichting, waar hij al collectant was. Hij organiseerde de collecte jarenlang samen met Annemiek Scholten. Hij is lid van het platform Cultureel Erfgoed Noordwijk en het Cultureel Historisch Genootschap Duin- en Bollenstreek.

Als opvolger van Janny Houwaart kwam Jan in het Stichtingsbestuur Museumboerderij (nu GON en Museum Noordwijk), waarvan hij veertien jaar lid was. Hij was actief in de Noordwijkse politiek: jaren geleden als raadslid van het toenmalige Noordwijkse Belang en nu nog als steunfractielid van Noordwijk Zelfstandig, een partij die heel goed bij hem past als Noordwijker in hart en nieren.

Atlantik Wall- en Engelandvaardersmuseum

Zonder overdrijving mogen we zeggen dat het Atlantikwall Museum zonder Jan Heus nooit geworden was wat het nu is. Jan trad in 2004 toe tot het bestuur van het museum (onder voorzitterschap van Victor Salman) en heeft zich sindsdien gemanifesteerd als de trekker van het museum.

In 2004 startte het museum met een subsidie van € 9.000,- in de Boswegbunker die tijdens de Koude oorlog als opslagruimte dienst kon doen in geval van oorlog. Sindsdien is door een groep van gemiddeld tien vrijwilligers elke zaterdag gewerkt aan de uitbouw van het museum. De mensen houden zich bezig met het uitgraven van gangen, schilderen, lassen, stukadoren, aanleggen van elektrische leidingen, luchtverversing en nog veel meer. Jan rekent mij voor dat het gaat om tenminste 45.000 manuren.

En nog steeds gaat de uitbreiding door. Zo worden de gangen richting Noorden in het kader van erfgoedbehoud hersteld. Met subsidie van de provincie en in samenwerking met het Hoogheemraadschap Rijnland. Jelle van Dijk is behulpzaam met de zorg voor beschermde diersoorten. Jan doet alles wat zijn hand vindt om te doen: hij is gids voor groepen scholieren, suppoost en caissière. Jaarlijks komen meer dan 6.000 personen het ondergrondse gangenstelsel bekijken, waarvan meer dan 500 op Open Monumentendag.

Het Engelandvaardersmuseum is de nieuwe loot aan de stam van dit oorlogsmonument. Ook daarvan is Jan met liefde bestuurslid. Voorzitter van het bestuur is *Eddy Jonker,* een Engelandvaarder van 94 jaar. Als Jan die leeftijd in goede gezondheid bereikt kan Noordwijk nog 23 jaar van hem profiteren. Dat hopen we van harte.

Het museum toont in diverse vitrinekasten allerlei voorwerpen uit de tweede wereldoorlog

Kernpunten

Streekmuseum Veldzicht geheel vernieuwd

Streekmuseum Veldzicht in Noordwijk is afgelopen winter opnieuw ingericht. Vanaf nu wordt de geschiedenis van Noordwijk, van prehistorie tot heden, in beeld gebracht. Op 9 april 2015 werd het vernieuwde museum officieel geopend door de Noordwijkse wethouder van Cultuur, Marie-José Fles.

Afgelopen winter is in het museum een nieuwe vaste expositie gemaakt met als titel 'Noordwijk, een plaats met een rijk verleden'. Er is een beeldende tijdlijn gemaakt over de historie van Noordwijk, van de prehistorie tot heden. Tot nu toe was die geschiedenis alleen in boeken te zien, voor het eerst wordt die nu voor jong en oud aanschouwelijk gemaakt door middel van foto's, kaarten, films, en voorwerpen uit vervlogen tijden.

Pioniers van het eerste uur Cobie de Vreede, Willem Passchier en Willem Baalbergen poseren trots voor de nieuwe wandpanelen.

Geschiedkundig vakwerk door Harrie Salman en Hein Verkade

Er is met een heel team van vrijwilligers gewerkt aan de herinrichting van het museum. Deskundigen als Harrie Salman en Hein Verkade hebben inhoudelijk hun medewerking verleend met nieuwe conservator Dies Griffioen.

Tijdlijn van 3000 v. Chr. tot 1702

Begin 2014 vroegen Jan Hoogeveen en Willem Baalbergen, bestuursleden van de Stichting Landgoed Veldzicht aan Dies Griffioen, Harrie Salman en Hein Verkade om een plan maken voor een nieuwe vaste tentoonstelling. Als kernthema kwam het rijke verleden van Noordwijk Binnen naar voren. Het eindresultaat mag er zijn! Harrie Salman heeft een tijdlijn gemaakt met de belangrijkste gebeurtenissen uit de Noordwijkse geschiedenis tussen 3000 v. Chr. en 1702, uitgewerkt in 60 thema's. Hein Verkade schreef stukjes over de vorming van het landschap, de archeologische opgravingen en St. Jeroen.

Heel veel thema's

Daarna volgde nog 15 thema's over vier economische activiteiten. "Oorspronkelijk wilden we op de panelen korte teksten plaatsen en voor de geïnteresseerden toelichtingen op een tablet geven, maar met vaste tablets bleek dit niet praktisch. Daarom zijn de thema's mooi geïllustreerde geschiedenisverhalen geworden", aldus Harrie. Hij vervolgt: "Nieuw in de tentoonstelling zijn meerdere vitrines met archeologisch materiaal, dat zowel door het Provinciaal Depot Archeologie als door Paul Schaap in bruikleen is gegeven.

Het eindresultaat mag er zijn!

Topstuk: pot uit 200 v. Chr.

Een topstuk is een pot uit ca 200 v. Chr, die aan de Achterweg is gevonden. Ik wist dat deze pot nog in het depot van IDDS stond".

Belangrijk materiaal uit de voormalige laatste touwslagerij van Noordwijk is door het bedrijf Passchier Terpo in bruikleen gegeven. De inventaris van de kruidenwinkel van Alkemade is op zijn oude plaats blijven staan. De nieuwe inrichting met vele meters paneelwand, archeologische vondsten en voorwerpen uit de kruidenteelt, de touwslagerij, de veeteelt en de bloembollenteelt brengt de geschiedenis van Noordwijk op een wijze tot leven die binnen onze regio uniek is.

Dies Griffioen (1946) is opgegroeid in Apeldoorn. Ze studeerde in Utrecht en Amsterdam kunstgeschiedenis en psychologie. Woonde in Utrecht, Muiden, Amsterdam en nu alweer 25 jaar in Leiden. Werkte vanuit diverse werkkringen en besturen aan de ontwikkeling van preventiebeleid voor kinderen. Ze was onderzoeker aan de universiteit van Leiden bij Research voor Beleid en vele jaren onderzoekscoördinator jeugd bij het ministerie van VWS. Stond altijd aan de wieg van nieuw beleid. Ze begon net voor haar pensionering aan een opleiding aan de kunstacademie – oude liefde roest niet – en studeerde daar in 2013 af. Ze had meteen een solo expositie van haar werk in het CODA museum in Apeldoorn. Sinds 2009 is ze als vrijwilliger voor tentoonstellingen verbonden aan Museum Noordwijk en sinds een jaar aan Streekmuseum Veldzicht.

Tekst: Harrie Salman. Fotografie: Nico van den Berg.

De eigendomsgeschiedenis van het perceel op de hoek van de Voorstraat en het kerkhofterrein van de Oude Jeroenskerk voert terug tot de dertiende eeuw. Het perceel maakte destijds onderdeel uit van een groter perceel waarvan vermoed wordt dat daar het stenen huis van de Heren van Noordwijk stond. De laatste bezitter van dit perceel was Gerard van Velzen, de moordenaar van graaf Floris V. Nadat hij in 1296 ter dood werd veroordeeld, werden zijn stenen huizen gesloopt.

Naast het pand bezit ook de tuinmuur de status van Rijksmonument.

Aan de achterzijde is duidelijk te zien dat het huidige pand een samenvoeging is van twee oudere huizen.

Voorstraat 48

een markant huis met lange historie

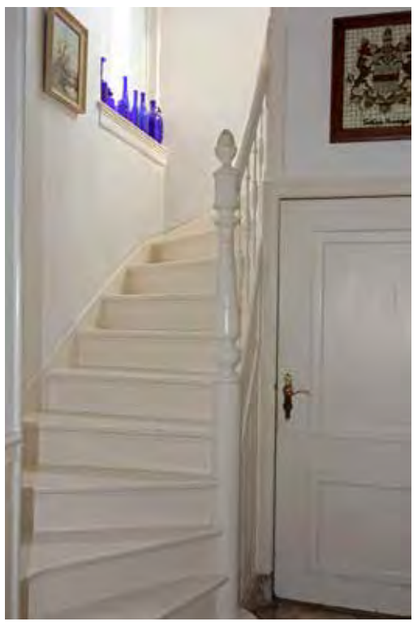

Bewoning vanaf 1317

Na de dood van Van Velzen werd het grote perceel gesplitst waarna even voor 1317 drie kleine hofsteden werden gebouwd. De bewoonster van de hofstede die het dichtst bij de Oude Jeroenskerk stond, was in 1317 Niesje Masijnsdr. Volgens Frans Angevaare was zij een dochter van Thomas van Noordwijk, zoon van de heer van Noordwijkerhout.[1] De drie hofsteden waren al vóór 1371 het bezit van één persoon. Sinds 1448 (of eerder) was deze eigenaar Adriaan Florisz, de schout van Noordwijk. De volgende bezitter, in 1492, was Adriaan van der Does, hoogheemraad van Rijnland die, naar het zich laat aanzien twee nieuwe huizen liet bouwen. Het huidige pand Voorstraat 48 is een samenvoeging van twee oudere huizen en op basis van het bouwhistorisch onderzoek is in ieder geval het rechterdeel in Adriaans' tijd te plaatsen.

Het perceel van de moordenaar van Floris V

Bijzondere kelder en tuinmuur

De laat middeleeuwse oorsprong van het rechterpand blijkt uit de nog aanwezige brede tongewelfde kelder en ook de schilderachtige tuinmuur herbergt een deel van dit oude gebouw. Het is de eerste travee, gerekend vanaf de Voorstraat. Het in wild verband gemetselde muurwerk is opgetrokken met primair gebruikte bakstenen waarvan het formaat, circa 20 x 11 x 4,5 centimeter, in Leiden gangbaar was vanaf het derde kwart van de vijftiende eeuw.[2] In de muur zijn twee dichtgezette vensteropeningen met afgeschuinde dagkanten aanwezig. Ook een restant van de achtergevel die tegelijk met de zijgevel werd opgetrokken is zichtbaar.

Het baljuwshuis

In het derde kwart van de zestiende eeuw vond een verbouwing van het huis plaats waarbij een alternerend verdiepingshoutskelet werd aangebracht.[3] Wellicht gaf de zoon van Dirk van der Does, Adriaan die in 1578 het pand bezat, opdracht voor de verbouwing. Dirk was de baljuw van Noordwijk en daarmee werd het pand Voorstraat 48 het 'baljuwshuis' (en niet Voorstraat 50, zoals vroeger wel werd gedacht). De houtconstructie kan gedateerd worden door de kenmerkende profilering van de sleutelstukken en consoles. Het is bijzonder dat de bijbehorende zoldervloer nu nog aanwezig is.

Over het toenmalige linkerbuurpand kan minder verteld worden. Wel is vastgesteld dat ook dit pand een houtskelet op de verdieping heeft gehad, maar omdat sleutelstukken ontbreken is het bepalen van de ouderdom lastig.

Samenvoeging van twee panden

Van 1611 tot 1639 werd het huis bewoond door Johan van Schagen, heer van Lisse en eigenaar van het huis Dever. De samenvoeging van de panden gebeurde mogelijk door Pieter de Winter die in 1746 enkele panden in de huidige rij Voorstraat 48/54 aankocht.[4] Een restant van de achttiende-eeuwse kapconstructie, en de meidenkamer, zijn nog aanwezig.

In de 19e eeuw woonde de bekende tekenaar Jan Lutgens hier

In de negentiende eeuw trok een hele stoet tijdelijke bewoners door het pand Voorstraat 48.

Onder hen ook de bekende tekenaar Jan Lutgens, leraar aan de kostschool van Schreuders, die in het pand Voorstraat 52ab was gevestigd.

Uit de negentiende eeuw dateren de trap en interieurafwerkingen zoals de karakteristieke stucplafonds en paneeldeuren.

Vanaf de 20e eeuw

In de twintigste eeuw heeft notaris Muller in het huis kantoor gehouden. Na zijn dood werd de benedenverdieping door de afdeling financiën van de gemeente Noordwijk gehuurd. Vermoedelijk werd in deze tijd een groot deel van de kap vernieuwd.

Sinds 1987 woont de familie Tuyn-Taets van Amerongen in het fraai gerestaureerde pand Voorstraat 48. Het woonhuis en de tuinmuur hebben gezamenlijk de status van Rijksmonument

Ondanks het feit dat het pand bewoond wordt, valt er nog het nodige aan het pand te ontdekken. Het houtskelet in het rechterdeel kan gerust uniek genoemd worden. Vooralsnog is dit het enige bekende exemplaar in Noordwijk.

Een restant van de 18e eeuwse kapconstructie is bewaard gebleven.

Tekst: Harry Salman en Michel van Dam. Fotografie: Michel van Dam en Hans van der Hoeven.

1) Angevaare, 2014. 2) Orsel, 2007; p. 22. 3) Bij een alternerend houtskelet worden forse moerbalken van de gebinten afgewisseld met lichtere balken die direct in het muurwerk zijn opgelegd. 4) Hekkens, 224-225. Originele akte: 1746 mrt 2. R.A.Nw. Nr. 211, fol. Ongn.

KERN JOURNAAL

Foto: Henk van der Zon.

Landelijke Opschoondag

Op 28 maart meldde zich, ondanks de regen, een enthousiaste groep van 12 mensen om de Voorstraat en omgeving schoon te maken. “Jong geleerd is oud gedaan”, dacht ons bestuurslid Karel Reekers en hij bracht zijn hele gezin mee. Grootste ergernis: peuken! Na afloop welverdiende koffie met appeltaart in Royal.

Put en Tien aangeboden aan de vrijwilligers

Kees Putman en Rens Tienstra (Put en Tien) gaven voor alle vrijwilligers van de organisaties die aangesloten zijn bij De Oude Dorpskern een vrolijke en hilarische voorstelling in het Theaterhuis aan de Voorstraat. Het leek het bestuur een goed idee om op deze manier haar waardering te laten blijken voor al het werk door die vrijwilligers verricht.

Comité tot behoud sfeerverlichting Voorstraat opgericht.

Toen duidelijk werd dat de gemeente wegens bezuinigingen niet meer bereid was om na het snoeien van de bomen in de Voorstraat de sfeerverlichting terug te brengen, was er in no time een Comité tot Behoud Sfeerverlichting Voorstraat opgericht, bestaande uit Hans van der Hoeven, Frans Bruinzeel en Ed Beuk met als doel om een en ander als particulier initiatief voort te zetten. Met de hulp van enkele sponsoren, een bijdrage uit de kas van DOD en toch nog een bijdrage van de gemeente is het gelukt om met de restanten van de oude verlichting het Lindenplein weer feeëriek te verlichten. Dit is dankzij die bijdragen voor drie jaar gegarandeerd. Dat is fase 1. Een compliment waard, want het was hard werken om het voor elkaar te krijgen.

Op naar fase 2: Onderzoeken of verlichting van de gehele Voorstraat haalbaar is. Eerst op zoek naar nieuwe verlichting, eenvoudiger aan te brengen. Vervolgens een begroting opstellen en een projectvoorstel schrijven met een dekkingsplan. En dan op zoek naar sponsoren, waarbij ook de inwoners worden betrokken, bijv. door een actie ”Adopteer een boom”. Het uiteindelijke doel: een sfeervol verlichte Voorstraat in de wintermaanden waar het hele dorp en bezoekers veel genoegen aan beleven.

KERN JOURNAAL

Afscheidscadeau Burgemeester Lokker

15 December nam burgemeester Lokker in de Oude Jeroenskerk afscheid van Noordwijk, Een betrokken burgemeester met een grote belangstelling voor erfgoed en cultuur.

Een passend geschenk was op zijn plaats: het lepeltje met een afbeelding van de pomp, waar hij vanuit zijn kamer 7 jaar zicht op had en het Noordwijkse Bittertje, dat tot grote hilariteit van sommige bestuursleden niet het etiket met de toren vertoonde, maar waarop breeduit het gezicht van de burgemeester prijkte.

Muziek Verlicht Binnen

Ook in december 2014 werd onder auspiciën van de DOD weer een Kerstoptocht georganiseerd voor de kinderen van 2 t/m 12 jaar. Helaas zorgde het slechte weer voor een magere opkomst van een kleine 500 deelnemers. De organisatie had gerekend op zo'n 1.000 deelnemers. Pas tegen vijf uur werd het droog.

Degenen die de Kerstman wilden verwelkomen kwamen niet voor niets. Op het Verkadeplein zorgde de Lichtengel met haar Heer voor een spectaculaire opening. Zij ontstak met haar magische lichtstaf de verlichting in de R.K. Jeroenkerk en de verlichting op het podium voor het Zeemanskoor de Noordwijkers. De muziek kon worden ingezet, iedereen stond klaar voor de ontvangst van de Kerstman en zijn elfjes. Na aankomst van de Kerstman en de elfjesverkiezing ging de optocht van start. Voorop liep de prachtige Lichtengel met haar Heer, gevolgd door Fanfarekorps Excelsior. Er was echt “uitgepakt”, op elke hoek van de straat was er een optreden van “Kinderen voor Kinderen”. Om 19:00 uur was er op het Lindenplein ruimte voor een Meet en Greet met de Kerstman. Speciale aandacht was er voor het goede doel “Auntie Rosette” (Onderwijsactie voor kinderen in Zuidwest Uganda). Onder het genot van warme chocomel en een optreden van Streetdance kon Editie 2014 van Muziek Verlicht Binnen worden afgesloten.

Cheque Rode Kruis

14 december vond de 10e Muzikale Kerstwandeling plaats. Weer wandelden 1000 mensen tijdens dit 2e lustrum door de Voorstraat. Ze genoten van een gevarieerd aanbod aan muziek in prachtige huizen en een sfeervol verlicht Lindenplein met muziek en rolling kitchens. Het nog steeds succesvolle evenement leverde € 2500.- op voor een goed doel.
Dit jaar werd het geld geschonken aan het Rode Kruis voor de hulpverlening aan slachtoffers van geweld in de vele brandhaarden in de wereld. Het Rode Kruis nam de cheque dankbaar in ontvangst en kondigde aan dat het geld in dit geval bestemd werd om hulpverleners vanuit allerlei landen die er soms even tussenuit moeten om weer bestand te zijn tegen alle oorlogsellende een weekje te laten bijkomen in Noordwijk.

Jan Lutgens als jonge onderwijzer, Noorthey 1861.

De Noordwijkers zullen ongetwijfeld hebben gesmuld van het schandaal

Tekening in kleur van kruising Schiestraat/Gooweg, 1885.

Regelmatig duiken de tekeningen van Jan Lutgens, gemaakt tussen 1867 en 1888, op in historische publicaties over Noordwijk. Onder andere ook op de website van De Oude Dorpskern. Het zijn verstilde tekeningen, van bekende en soms verdwenen Noordwijkse plekjes, liefdevol weergegeven met oog voor detail.

Wie was **Jan Lutgens?**

Jan Lutgens is geboren in 1836 in Loenen aan de Vecht als zoon van de bekende landschapstekenaar Petrus Josephus Lutgens. In 1867 trouwde hij met de zuster van de eigenaar van het Instituut Schreuders, de bekende jongenskostschool in de Voorstraat waar Jan Lutgens leraar wiskunde en Duits werd.

In 1888 verhuisde Jan Lutgens met zijn gezin naar Haarlem. Het gevolg van een affaire van zijn oudste dochter met de Duitse muziekleraar van de kostschool. Door dit schandaal – de Noordwijkers zullen er ongetwijfeld van hebben gesmuld – zag Lutgens zich gedwongen zijn comfortabele leven in Noordwijk vaarwel te zeggen. 21 Jaar later, in 1919 blies hij in Haarlem zijn laatste adem uit, 84 jaar oud.

Wat voor man was Jan Lutgens?

Op een vroege foto uit 1861 poseert hij zelfverzekerd als jonge 25-jarige leraar. Op foto's uit zijn laatste levensjaren oogt hij als een personage weggelopen uit een roman van Dickens met grijswitte bakkebaarden en een lange tabakspijp in de hand. Uit bewaarde aantekeningen uit de tijd dat hij onderwijzer was op de jongenskostschool Noorthey in Voorburg, blijkt een droog gevoel voor humor.

Wat heeft Jan Lutgens Noordwijk nagelaten

Dat Jan Lutgens in 1888 Noordwijk moest verlaten is jammer. Hij leek net een beetje op dreef gekomen. Zijn laatste twee prenten van de Schiestraat en de zeetaveerne van Vliet Vlieland, kleurde hij in. Gelukkig bewaarde hij zijn Noordwijkse tekeningen in een map - misschien keek hij er wel eens in als hij heimwee had naar Noordwijk – die uiteindelijk in 1984 op initiatief van burgemeester Bonnike door de gemeente is aangekocht.

Ledenaanbieding

Het leven en alle 29 Noordwijkse tekeningen van Jan Lutgens, zijn door de Noordwijkse Uitgeverij aan Zee verzameld in de uitgave *"Noordwijk door de ogen van Lutgens"*, verschenen in november 2014. Voor leden van De Oude Dorpskern is er een speciale ledenaanbieding. In plaats van € 29,95 betalen leden € 25,-.

Tekst en illustraties: Jeroen Verhoog.

HOTELROYAL

Hotel Royal is een gezellig familiehotel, gelegen in de oude en historische dorpskern van Noordwijk-Binnen dat buiten een perfecte service de ideale ruimte biedt voor het vieren van al uw familie-, huwelijksfeestjes, recepties, babyborrel of gewoon een gezellige bijeenkomst. Graag verzorgt Hotel Royal met smaak uw buffet of diner en het schenken van de borrel is uiteraard bij een kastelein met zoveel jaar ervaring in goede handen.

ETEN&DRINKEN

Op vrijdag, zaterdag en zondag opent Restaurant Hotel Royal haar deuren en dekken wij onze tafels op voor het diner zodat u kunt proeven en genieten van de overheerlijke gerechten die onze koks Edwin Onderwater en Michael Spiekerman bereiden. Culinair genieten à la carte en een speciaal ROYAL-(maand)menu, uiteraard onder begeleiding van passende dranken.

VOORGERECHT HOOFDGERECHT DESSERT

Voorstraat 76 • 2201 HZ Noordwijk-Binnen • **T** 071 **364 65 12** • www.hotel**royal**.nl • www.royal**eten**en**drinken**.nl

Wist u dat:

-Wij een stichting zijn zonder winstoogmerk
-Wij lokale goede doelen steunen
-Wij grote spullen kosteloos bij u ophalen
-Wij ook huizen bezemschoon leeghalen

Kringloopwinkel Noordwijk

KRINGLOOPWINKEL NOORDWIJK

-Wij gevestigd zijn in de Van Limburg Stirumstraat 48
-Wij open zijn op woensdag en vrijdag van 14.00 tot 17.00 ,
donderdagavond van 18.00 tot 21.00 en zaterdag van 10.00 tot 16.00

www.kringloopwinkel-noordwijk.nl
tel nr: 06-16171883

www.kringloopwinkel-noordwijk.nl

Vijf Noordwijkse partijen, één doel:

Het schitterende erfgoed van Noordwijk op de kaart zetten

Vijf cultuur-historische partijen hebben zich verenigd in het Platform Cultureel Erfgoed Noordwijk (PCEN).
Samen zorgen ze ervoor dat de rijke cultuur en geschiedenis van ons dorp de belangstelling krijgt die het verdient.
Ga naar www.erfgoednoordwijk.nl voor meer informatie.

Open tuinen en kunst in een historische setting

Lokale helden in toonaangevende exposities

Kurt Carlsen.
Onze trots in de branding

De mysterieuze gangen van de Atlantikwall

Nu ook een nieuwe tentoonstelling over de geschiedenis van Noordwijk, vastgelegd in een tijdlijn

Bezoek rijksmonumenten met prachtige verhalen

Erfgoed Noordwijk

www.erfgoednoordwijk.nl